

Европейски икономически и социален комитет

TEN/502
Непреки промени в
земеползването (НПЗ)/
биогорива

Брюксел, 17 април 2013 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

„Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 98/70/ЕО относно качеството на бензиновите и дизеловите горива и за изменение на Директива 2009/28/ЕО за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници“

COM(2012) 595 final – 2012/0288 (COD)

Докладчик: г-н **Lutz Ribbe**

На 19 ноември 2012 г. Европейският парламент и Съветът решиха, в съответствие с член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 98/70/ЕО относно качеството на бензиновите и дизеловите горива и за изменение на Директива 2009/28/ЕО за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници“
COM(2012) 595 final - 2012/0402 (COD).

Специализирана секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 3 април 2013 г.

На 489-ата си пленарна сесия, проведена на 17 и 18 април 2013 г. (заседание от 17 април), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище с 146 гласа „за“, 26 гласа „против“ и 23 гласа „въздържал се“.

*

* *

1. **Заклучения и препоръки**

- 1.1 ЕИСК винаги се е застъпвал за засиленото използване на енергия от възобновяеми източници, включително под формата на биоенергия. Комитетът обаче вече разгледа критично въпроса за използването на агрогоривата в областта на мобилността в становището си относно „Директивата за възобновяемата енергия“ и във връзка с това приветства планираното понастоящем от Комисията ограничаване на дела на „конвенционалните биогорива“ до 5 %.
- 1.2 Комисията желае да насърчи в по-голяма степен използването на остатъчни, странични и съответно отпадни продукти за производство на горива. ЕИСК приветства това по принцип, но в този контекст трябва да се следи стриктно за това да се води последователна политика и да не се предизвикват нови проблеми. Именно в това отношение обаче ЕИСК вижда опасности във връзка с предложението на Комисията.

- 1.3 Макар и биомасата да представлява възобновяем енергиен източник, площта на която тя се отглежда е ограничена. Поради това е и разбираемо включването в политическите и стратегическите съображения на непреките промени в земеползването (НПЗ), доколкото тук става дума за конкуренцията при използването на площи. Подобни промени и съответно конкуренция обаче са необходими само в случаите, когато досегашното производството на храни и фуражи се заменя например от производство на биоенергия, но не и когато е налице единствено преструктуриране в отглеждането на култури на регионално равнище.
- 1.4 Избраният от Комисията подход за НПЗ е част от сравнителна оценка на изкопаемите и биогенните енергийни източници, насочена едностранно към баланса на емисиите на парникови газове. Въпроси, като например сигурността на енергийните доставки или ограниченият характер на изкопаемите суровини, не са част от тези изчисления, а са изключени от тях. По този начин НПЗ не могат да претендират, че съответстват на насочената към устойчивостта политика.
- 1.5 Избраният от Комисията подход за НПЗ се поставя под въпрос, също и доколкото той се отнася за течните, но не и за газообразните и съответно твърдите енергийни източници. ЕИСК не е съгласен с това.
- 1.6 С представеното предложение обаче се поставя под въпрос европейското производство на протеини, а по този начин и особено целесъобразното в определени сектори пряко използване на растителни масла за енергийни цели, тъй като Комисията предвижда да включи фактора НПЗ при оценката на растителните масла, което ще ограничи тяхното използване. Това не е оправдано, тъй като растителните масла не са „основни продукти“, а представляват странични продукти, получени в рамките на желателното отглеждане на протеинови култури в Европа. Отглеждането на маслодайни култури в Европа, от които се добиват едновременно протеинови фуражи и растителни масла (и по този начин се заменя вносът на соя) следва да се насърчава в рамките на устойчивите селскостопански практики, а не да се ограничава.
- 1.7 Що се отнася до биогоривата, определени като биогорива „от ново поколение“, които Комисията желае да насърчи, ЕИСК счита, че съществува опасност ценни потенциални поглътители на въглерод (като дървесина, слама, листа) да бъдат използвани за основа за горива, което би довело до увеличение на концентрацията на CO₂ в атмосферата (вж. параграф 4).
- 1.8 ЕИСК не открива в представеното изменение на Директивата за възобновяемата енергия обещаваща основа за стратегия за реално намаляване на използването на изкопаеми горива, за подобряване на сигурността на енергийните доставки в Европа и за предоставянето на принос към опазването на климата.

- 1.9 Различните видове биогорива не са трайно средство за борба с широко разпространеното прекомерно потребление на енергия. Те няма да могат да заменят изкопаемите горива дори само поради ограничената си наличност. По този начин в този контекст - особено по отношение на леките автомобили, при които се очертават алтернативи на течни горива – става дума най-много за временно решение, което освен това може да се е свързано със значителни нежелани странични ефекти и което по никакъв начин не трябва да отклонява вниманието от обстоятелството, че намаляването на нашето потребление на енергия е неизбежно само по себе си, независимо от различните видове енергийни източници.
- 1.10 ЕИСК осъзнава, че в някои области на мобилността и в селското и горското стопанство понастоящем не съществуват практически алтернативи на използването на течни горива. Чистите растителни масла могат да бъдат практическа алтернатива в това отношение, но обемът на тяхното производство също е ограничен. Поради това е необходимо в особена степен стратегическо планиране на областите на използването им.
- 1.11 В съобщението на Комисията „Чиста енергия за транспорта: Европейска стратегия за алтернативните горива“¹, което е стратегически свързано с политиката в областта на биогоривата, не се предлагат адекватни решения ².
- 1.12 ЕИСК признава като цяло, че има значителни несъответствия между различните политически подходи на Комисията, които трябва спешно да бъдат премахнати. Комитетът призовава Комисията да преосмисли като цяло политиката си особено в транспортния сектор. Във връзка с това трябва да се имат предвид ограничените характер на ресурса „площ“ (а по този начин и на биомасата), енергийният баланс и енергийната ефективност на съответните биоенергии (а по този начин и твърде различният потенциал за намалението на емисиите на парникови газове), както и рентабилността. Би трябвало да се обърне значително по-голямо внимание на енергийните загуби при процесите на конверсия, да се разработят и насърчат алтернативи на двигателя с вътрешно горене в транспортния сектор (като електрическата мобилност и водородните технологии) и да се изготви отделна европейска стратегия за устойчиво европейско производство на протеини и растителни масла и за тяхното използване.

¹ COM(2013) 17 final.

² Вж. становище на ЕИСК TEN/506 (все още не е прието).

2. **Въведение: политически контекст и представяне на предложенията на Комисията**
- 2.1 С директива 2009/28/ЕО („Директивата за възобновяемата енергия“) бяха определени обвързващи цели за развитие на възобновяемите енергийни източници (наричани по-нататък накратко „ВЕИ“); предвижда се дялът им до 2020 г. да представлява 20% от енергийното потребление. При прилагането на държавите членки се предостави висока степен на гъвкавост, доколкото те самите могат да решават в кой сектор (производство на електроенергия, отопление/охлаждане и съответно транспорт) да предприемат основно мерки.
- 2.2 Изключение от тази гъвкавост се прави обаче за транспортния сектор; за него беше определен задължителен минимален дял от 10% от енергийното потребление. Първоначално се планираше този дял да бъде определен под формата на биогорива³; след критика от страна на ЕИСК и ЕП беше постигната договореност да бъдат включени и други форми на възобновяеми енергийни източници (например електроенергия от възобновяеми енергийни източници за задвижване на автомобили и влакове, биогаз и др.).
- 2.3 Представените понастоящем предложения за изменение са следствие на публикувания през 2010 г. от Комисията „Доклад относно непреките промени в земеползването във връзка с производството на биогорива и на нетранспортни течни горива от биомаса“⁴, в който се стига до заключението, че „поради увеличеното търсене на биогорива е важно да бъде разгледан въпросът за непреките промени в земеползването“.
- 2.4 По принцип Комисията запазва критикуваното от ЕИСК използване на горива от растителни култури в транспортния сектор, но предвижда да бъдат ограничени „конвенционалните агрогорива“ и да се започне преход към т.нар. биогорива „от ново поколение“, при които се смята, че не съществува опасност от непреки промени в земеползването. Тези биогорива, които Комисията определя като биогорива „от ново поколение“ включват течни горива, които се произвеждат например от биогенни отпадъци/остатъци или водорасли. Според Комисията тяхното производство трябва да се насърчава, тъй като те понастоящем не са достъпни в търговската мрежа в големи количества. Стимули за тях трябва да се създадат чрез предоставянето на по-голяма тежест на биогоривата „от ново поколение“ в сравнение с конвенционалните агрогорива при определянето на техния дял по отношение на определената в Директива 2009/28/ЕО цел от 10% в транспортния сектор.

³ В предложението за директива официално се използва понятието „биогорива“. В различни свои становища ЕИСК е обръщал внимание върху множество екологични проблеми, произтичащи от тези „био“-горива. Тъй като частицата „био“ внушава идеята, че става въпрос за екологосъобразен продукт (напр. „био“логично земеделие), в своето становище ЕИСК вместо термина „биогориво“ използва термина „агрогориво“.

⁴ COM(2010) 811 final от 22.12.2010 г.

2.5 Със своите предложения Комисията преследва накратко следните цели:

- ограничаване на приноса на конвенционалните биогорива за постигането на целите на Директивата за възобновяемата енергия до максимум 5% от енергията, използвана в транспортния сектор, т.е. до максимум половината от поставената цел от 10%;
- насърчаване на т.нар. биогоривата „от ново поколение“ (без или с малки непреки промени в земеползването), като наред с другото се даде възможност тези горива да допринасят в рамките на изчисленията в по-голяма степен от конвенционалните агрогорива за постигането на целите на Директивата за възобновяемата енергия;
- подобряване на ефективността на процесите за производство на биогорива по отношение на парниковите газове (т.е. да се намалят свързаните с това емисии), като се увеличи изискваната минимално допустима стойност за намаляване на емисиите на парникови газове от нови инсталации;
- подобряване на отчетността за емисиите на парникови газове, като държавите членки и доставчиците на гориво се задължат да докладват оценените количества емисии вследствие на непреки промени в земеползването;

3. Общи бележки

- 3.1 ЕИСК приветства и подкрепя общата насока на директивата в своето становище⁵ относно тогавашния проект за директива за възобновяемата енергия, но разглежда критично използването на биоенергията в транспортния сектор.
- 3.2 Европа се нуждае от последователното развитие на възобновяемите енергийни източници, но успоредно с това и от всеобхватни икономии на енергия, ефективно и цялостно подобрене на енергийната ефективност, както и структурни промени в различни области (например в транспортната политика).

⁵ [ОВ С 77, 31.3.2009 г., стр. 43.](#)

- 3.3 ЕИСК обаче отхвърли специалното третиране на транспортния сектор и поставянето на акцент върху агрогоривата, също поради основанието, че *„стратегическото решение за частична замяна на дизела или съответно бензина с агрогорива е една от най-слабо ефективните и най-скъпи мерки за опазване на климата и в момента означава предоставяне на финансови ресурси в крайно погрешна посока. ЕИСК не разбира защо именно най-скъпите мерки трябва да бъдат политически най-интензивно подпомогани с най-интензивни политически средства, още повече, че наред с икономическите въпроси без отговор остават и голям брой екологични и социални въпроси. Поради това Комитетът се противопоставя на отделната цел за 10% дял на агрогоривата.“*⁶. Тази позиция остава непроменена.
- 3.4 Комисията обаче не следва да се стреми към определената от политиките цел за 10%. Нейна цел следва да бъде изготвянето на последователна политика, с цел в дългосрочен план да могат да бъдат заменени 100% от използваните днес изкопаеми горива.
- 3.5 При сегашното равнище на транспортния трафик това ще може да стане само отчасти чрез използване на агрогорива. По изчисления на ФАО 2/3 от настоящата налична в световен план обработваема площ би трябвало да се използва за производство на агрогорива, ако искаме чрез тях да се отговори на сегашното световно търсене на агрогорива за транспортния сектор.
- 3.6 Произтичащите от една подобна политика последици във връзка с непреките промени в земеползването са очевидни.
- 3.7 Следователно различните видове биогорива не са трайно средство за борба с широко разпространеното прекомерно потребление на енергия. Те няма да могат до голяма степен да заменят изкопаемите горива дори само поради ограничената си наличност. По този начин в този контекст - особено по отношение на трафика на леките автомобили, при които се очертават алтернативи на течни горива – става дума най-много за преходно решение, което освен това може да е свързано със значителни нежелани странични ефекти и по никакъв начин не трябва да отклонява вниманието от обстоятелството, че намаляването на нашето потребление на енергия е неизбежно само по себе си, независимо от различните видове енергийни източници.
- 3.8 Едно от основанията за критичната и дистанцирана позиция на ЕИСК по отношение на предложението на Комисията от 2008 г. беше въпросът за непреките промени в земеползването. Поради това Комитетът приветства сегашния подход, който цели да ограничи използването на конвенционалните агрогорива.

6

[ОВ С 77, 31.3.2009 г., стр. 43.](#)

Подходът за НПЗ е разбираем, но съдържа значителни слабости

- 3.9 Концептуалният подход на Комисията във връзка с НПЗ е разбираем – когато дадена селскостопанска площ, на която досега са били отглеждани храни и фуражи, се използва за нови продукти (като например агрогорива, но и за оползотворяване на растителни култури като суровини и др.), досегашното производство на храни и фуражи трябва да се извършва на други площи, което може да доведе до негативни екологични или социални последици.
- 3.10 Поради това е логично тези „непреки промени в земеползването“ да бъдат включени в политическите и стратегическите съображения.
- 3.11 Във възложено от Комисията проучване се прави прогноза, че дори само увеличаването на използването на агрогорива в целия ЕС от днешното му равнище от под 5% на 10% ще предизвика непреки промени в земеползването, които ще засегнат 1,4 милиона хектара.
- 3.12 Комитетът обръща внимание на Комисията, ЕП и Съвета, че непреките промени в земеползването са причинени не само от използването на течни горива. Те са по-скоро присъщи на използването на биомаса, която не представлява остатък.
- 3.13 Това би означавало следователно, че при газообразните енергийни източници и твърдите горива също следва да се прилага подход, подобен на прилагания понастоящем по отношение на течните горива. В Германия например през 2011 г., наред с 1,2 милиона хектара обработваема площ, на които се отглеждат растителни култури за производството на конвенционални агрогорива, междуременно се използват около 1 милион хектара за отглеждането на растителни култури (предимно царевица) за производство на биогаз. При преработването на растителните култури в горива, се отчита факторът НПЗ, но не и при използването им за производство на електроенергия. Този подход е нелогичен и непоследователен.
- 3.14 ЕИСК счита за особено целесъобразно, енергийните източници като биомасата, за която специално се заделят площи, да се използват в транспортния сектор само в случаи, когато не съществуват практически алтернативи. Макар и биомасата да представлява възобновяем ресурс, поради нуждата от площ тя не достъпна в неограничено количество.

- 3.15 Често пъти съществуват или могат да бъдат разработени алтернативи, например в рамките на електрическата мобилност, при която чрез вятърни или слънчеви енергийни източници може да се произвежда енергия със значително по-малко използване на площи - за производството на 10 GWh електроенергия годишно например е необходима площ от 400 хектара за отглеждане на царевица, но само 8 хектара покривна площ (покрита с фотоволтаични соларни панели) или съответно 0,3 хектара (ако бъдат използвани вятърни турбини). С други думи, в случаите в които съществуват възможности за електрическа мобилност и тя е икономически обоснована или съответно осъществима на практика, тя следва също да бъде развивана и използвана, за да може да се избегне и съответно да се ограничи по възможност конкуренцията при използването на площи.
- 3.16 ЕИСК не открива в представеното понастоящем от Комисията предложение обоснована цялостна концепция нито по отношение на биоенергията, нито във връзка с решенията за постоянно поставяния от Комисията проблем в транспортния сектор, а именно че при него:
- а) зависимостта от внос на енергия е особено висока; и
 - б) по-специално липсва контрол върху емисиите на парникови газове.

Новият подход почти не води до подобряване на ситуацията във връзка с изменението на климата и гарантиране на сигурността на енергийните доставки

- 3.17 Комисията осъзнава, че т.нар. биогорива „от ново поколение“, които се произвеждат от остатъци или водорасли, ще бъдат значително по-скъпи от „конвенционалните агрогорива“, произвеждани от хранителни култури. Тъй като Комисията изхожда от обстоятелството, че подобни горива „от ново поколение“ са необходими за постигане на целта от 10%, за постигане на тази цел тя използва трикове при изчисленията. За всеки литър биогориво „от ново поколение“, който се произвежда от суровини, посочени в приложение IX, част А от проекта за директива (т.е. например от водорасли, слама, животински тор или утайка от пречистване на отпадъчни води, орехови черупки или кора, дървени стърготини и талаш или листа) се прилага коефициент 4, т.е. той се изчислява като 4 литра „конвенционални агрогорива“. За горивата, които се произвеждат например от използвано олио за готвене, животински мазнини, нехранителни целулозни материали (приложение IX, част Б) се предвижда да се прилага коефициент 2.

- 3.18 Това означава, че дори при дял от 2,5% на биогоривата „от ново поколение“, за който се прилага коефициент на увеличение 4, основната „цел от 10%“ се счита за постигната. Ако се изхожда от факта, че в сравнение с изкопаемите горива тези биогорива „от ново поколение“ водят до намаление на емисиите на парникови газове с 60%, емисиите на парникови газове в транспортния сектор биха били намалени с 1,5%. Тъй като емисиите в транспортния сектор представляват около 25% от общите емисии на ЕС, по този начин би било постигнато потенциално намаление на емисиите на парникови газове в ЕС **с по-малко от половин процент!**
- 3.19 Независимо от това дали поставената цел от 10% бъде постигната с дял от 2,5% „съвременни“ горива или микс от максимален дял от 5% конвенционални биогорива и например 1,25% биогорива „от ново поколение“, това не може да се разглежда като значителен принос за укрепване на сигурността на енергийните доставки в ЕС и за опазването на климата.
- 3.20 В дългосрочен план е необходим дял от възобновяеми енергийни източници в транспортния сектор, който трябва далеч да надхвърля сегашната цел от 10%. Самата Комисия планира до 2050 г. намаление на емисиите на парникови газове в транспортния сектор с почти 67%. В представеното предложение не се предлага подход за изготвяне на обещаваща стратегия за постигане на тази цел.

Подходът на Комисията е пречка за европейска стратегия за протеините

- 3.21 ЕИСК подчертава, че подход в областта на НПЗ може да бъде предвиден единствено когато става дума за нови видове използване, но не и когато е налице реструктуриране в отглеждането на култури на регионално равнище във връзка с предишно използване. Именно тук в проекта на Комисията е налице решаваща концептуална грешка.
- 3.22 Във връзка с изчисленията в областта на НПЗ Комисията посочва, че при производството на растителни масла като страничен продукт се получава т.нар. „маслодайно/протеиново кюспе“, чиято „стойност“ обаче се измерва единствено от гледна точка на политиката във връзка с изменението на климата, като в сравнителните изчисления във връзка с емисиите на парникови газове се включват само неговата енергийна стойност при изгаряне.

- 3.23 Никому в Европа не би му хрумнала идеята за изгаряне на маслодайни кюспета. По-скоро е факт, че отглеждането на маслодайни култури в Европа е извънредно полезно. Така например през последните десетилетия рапицата беше разработена като растителна култура, за да се насърчава нейното отглеждане за производство на фураж, с цел по този начин да се подобри извънредно лошото снабдяване с протеини в Европа. ЕИСК често е посочвал, че това е абсолютно необходимо, тъй като понастоящем около 75% от използваните за фураж количества протеинови фуражи трябва да бъдат внасяни. С отглеждането на протеинови култури в Европа може да се намали вносът на протеинови култури като соята, а по този начин и отрицателните екологични и социални въздействия, свързани с индустриалното отглеждане на соя в други части на света.
- 3.24 Така растителните масла не са основна цел при отглеждането на маслодайни култури. Около 2/3 от реколтата се състои от протеинови кюспета, и само 1/3 от добиваното масло. Поради това маслото е страничен и съответно отпадъчен продукт, подобно на сламата, която е остатък от производството⁷.
- 3.25 Комисията твърди, от една страна, че желае да насърчава използването на странични и съответно отпадъчни продукти, но в представеното предложение се поставя под въпрос европейското производство на протеини, а по този начин и особено целесъобразното пряко използване на растителните масла. Тази политика е всичко друго, но не и последователна.

НПЗ е само един критерий, а биоенергията не е само въпрос, свързан с нуждата от площ и с емисиите на парникови газове

- 3.26 Със своите предложения Комисията свежда дискусията за биоенергията до сравнителни изчисления на количествата емисии на парниковите газове от изкопаеми и възобновяеми енергийни източници. Подходът е биоенните горива да бъдат включвани в Директивата за възобновяемата енергия единствено в случаите, в които те достигнат определена степен на намаление на емисиите на парникови газове в сравнение с изкопаемите горива.

⁷

При рапицата става дума все пак за 9 тона на хектар; странно е, че енергийната стойност на тази слама не се отчита при изчисленията във връзка с емисиите на парниковите газове!

- 3.27 ЕИСК подчертава, че една подобна политика е твърде недостатъчна, тъй като изключва други важни въпроси като сигурността на енергийните доставки (включително изграждането на регионални структури за енергийни доставки). Не се взимат предвид и въпросите за ограничения характер на изкопаемите горива/суровини, социалните аспекти като пренебрегването на дребните селскостопански производители или групи от коренното население в регионите на отглеждане в други части на света, както и тенденциите на развитие на цените на пазара на хранителните продукти. За разлика от НПЗ тези въпроси не могат да бъдат трансформирани в „еквивалент на емисиите на парникови газове“ и включени в математическа матрица.
- 3.28 Освен това при сравнението на стойностите на емисиите на парникови газове не се прави достатъчно строго разграничение между изкопаемия и в ограничени количества нефт (като основата за бензин, дизел и керосин) и например възобновяемите растителни масла, които могат да бъдат произвеждани винаги (като отпадъчни продукти в рамките на една европейска стратегия за протеините). При правилното сравнение на стойностите емисиите на парникови газове безусловно трябва да се има предвид този аспект на изкопаемите/възобновяемите горива. Това означава, че нефтените деривати биха били предварително оценени особено негативно в зависимост от конкретното им въздействие; наред с това в изчисляването на въздействието на изкопаемите енергийни източници върху климата трябва да бъдат включени новите по-вредни (за климата) методи за добив (например добив на нефт от битуминозни пясъци или на шистов нефт). Комисията трябва да внесе подобрения в това отношение.
- 3.29 Трябва също така да се има предвид, че съществуват значителни различия между различните биогенни горива. Емисиите на парникови газове при биогорива са резултат от: а) вида отглеждани растителни култури и б) от разходите във връзка с техническото производство на биогоривата, включително транспортирането на суровините и на крайните продукти.
- 3.30 Следователно би трябвало да се прави разграничение между биогоривата, които са резултат от щадящи околната среда и ресурсите практики на отглеждане (като например биологичното земеделие) и онези, произвеждани с използване на агрохимикали (което влошава баланса на емисиите на парникови газове), между горива, произведени на местно равнище, и такива, произведени в централизирани съоръжения/от голям мащаб и т.н. Комисията не прави подобно разграничение.
- 3.31 Странно е, че в предложените методи за изчисление на Комисията дори и за биогоривата „от ново поколение“, които се произвеждат със значителни енергийни и транспортни разходи, се определят например по-благоприятни коефициенти от изходния продукт, предоставян от природата почти „безплатно“ (като чистото растително масло) - вж. параграф 4. ЕИСК счита това за неприемливо.

4. Специфични бележки

4.1 Комисията посочва, че при биогоривата „от ново поколение“ не съществува опасност от непреки промени в земеползването. ЕИСК счита за важно да се посочи, че това съвсем не означава, че не съществуват опасения във връзка с политиката във връзка с изменението на климата. Въз основа на четири конкретни примера от списъка на предложените от Комисията „остатъци“ Комитетът би искал да формулира ясно по-долу критичната си позиция относно понастоящем планирания подход.

4.2 Глицерин

4.2.1 Комисията поставя понастоящем в рамките на т.нар. биогорива „от ново поколение“ акцент върху глицерина, вместо върху „конвенционалния“ биодизел, който тя желае да ограничи. През последните години обаче именно европейските производители на биодизел се превърнаха в най-големи доставчици на глицерин в Европа, като 80% от европейското производство на глицерин е резултат от производството на биодизел⁸. ЕИСК си задава въпросът откъде в бъдеще се очаква да идва суровината глицерин, която се планира да бъде използвана в по-голяма степен, ако се предвижда да бъде ограничено производството на съответната изходна суровина (биодизел). Това само по себе си е противоречие.

4.2.2 Самата Комисия посочи ясно, че от гледна точка на политиката във връзка с изменението на климата и на енергетиката във всеки случай би било по-целесъобразно растителните масла да бъдат използвани в естественото им състояние, а не да бъдат преработвани в биодизел чрез естерификация (вж. Приложение V, част А от Директива 2009/28/ЕО). При този целесъобразен от гледна точка на политиката във връзка с изменението на климата подход изобщо не би бил произвеждан глицерин. Сегашното предложение на Комисията води обаче до значително и фатално „нарушение на конкуренцията“ при класифицирането на продуктите според емисиите на парникови газове. Чрез повишаването с четири пъти на стойността си като отпадък, индустриалният остатъчен продукт глицерин, който произхожда от енергоемък метод на производство (а именно преработването на растителни масла в биодизел чрез естерификация) получава фиктивна по-висока стойност по отношение емисиите на парникови газове в сравнение с изходния продукт - растителните масла. На хартия се получава номинално икономия на емисиите на парникови газове, която обаче не съществува на практика (вж. също параграф 4.4.3).

8

Вж. годишния доклад за 2009 г. на Archer Daniels Midland Company (ADM) - http://www.oelag.de/images_beitraege/downloads/ADM%20GB%202009%20final.pdf.

4.3 Дървесина („втечняване на биомаса“)

- 4.3.1 Без съмнение е технически възможно да се тръгне по пътя на „втечняване на биомасата“, както предлага Комисията, например посредством използване на дървесина. Съответният метод „Fischer-Tropsch“ е познат от десетилетия. Той се състои в пълен разпад на лигниновата молекула на дървесината и синтезиране на остатъчния въглерод във въглеводородни молекули най-често чрез впръскване на водород.
- 4.3.2 За този процес не може да се използват остатъчна дървесина или кора; за него е необходима дървесина с най-добро качество (конкуренция с мебелната индустрия и фурнирна дървесина), тъй като чуждите молекули, които съществуват в остатъчната дървесина и в кората, са пречка за метода „Fischer-Tropsch“.
- 4.3.3 Този процес е извънредно енергоемък! От един тон първокачествена дървесина (с 60% преобладаващо съдържание на органични вещества) могат да се произведат 135 кг дизелово гориво. Над 85% от енергията, използвана под формата на дървесина се губи в рамките на този процес, а само около 15% се превръща в биогориво „от ново поколение“. Това означава, че от една гора с 1000 дървета, над 850 се изгарят за производство на енергия, за да може да се получи гориво от по-малко от 150 дървета. При последяващото изгаряне на втеченото гориво в двигателите на автомобилите в атмосферата се отделя целия CO_2 , задържан чрез фотосинтеза от 1000 използвани дървета.
- 4.3.4 От енергийна гледна точка това представлява неприемливо ниска степен на ефективност, която далеч не съответства на енергийната ефективност, за която непрекъснато призовава Комисията. Целите по отношение на енергийната ефективност изискват инвестиции в процеси, които могат да постигнат въздействие, което да е приемливо от гледна точка на използването на енергия.
- 4.3.5 Въпреки това този процес се представя в рамките на политиката на ЕС във връзка с ВЕИ като неутрален по отношение на въглеродните емисии, именно понеже се желае дървесината да се използва за генериране на енергия. ЕС обаче планира, от друга страна, да създаде погълтители на въглерод. Какво друго може да се предложи освен въглеродните емисии да бъдат превърнати в дървесина и да бъдат съхранявани в нея в дългосрочен план, т.е. да не бъдат веднага използвани за гориво, например при производството на биогорива „от ново поколение“?

4.3.6 ЕИСК подчертава, че дървесината от устойчивото горско стопанство може и трябва, разбира се, да се използва и за цели в областта на енергетиката, за да се заменят например изкопаемите енергийни източници като нефта или въглищата. Комитетът обаче е посочвал преди⁹, че следва да се придържаме към препоръките на Съвместния изследователски център и че първо трябва да бъдат предприети най-ефективните от гледна точка на политиката в областта на климата и икономически най-целесъобразните мерки. Те включват най-вече производството на топлоенергия на базата на дървесина (напр. при системите за централно отопление в оптимална комбинация с когенерационни инсталации), а не енергоемките процеси на химическа конверсия на дървесина в течни горива за транспортния сектор¹⁰.

4.4 Слама

4.4.1 От гледна точка на политиката във връзка с околната среда и изменението на климата е повече от проблематично, че Комисията директно обявява сламата за „остатък“ (в смисъла на ненужен отпадък). В продължение на векове сламата е била основна суровина в процеса на рециклиране в селското стопанство. Под повърхността на един хектар здрава обработваема земя живеят около 10 тона живи организми, които се нуждаят от храна. Освен това трябва да се знае, че хумусът е изграден от живи организми в почвата в продължение на векове именно въз основа на слама, листа или увехнала трева и др. Хумусът означава качество на почвата, плодородие и представлява погълтател на CO₂.

4.4.2 За ЕИСК не е ясно какво всъщност иска Комисията – да изгради и доразвие погълтателите на CO₂ или чрез приоритетното използване на сламата за производство на горива да отнеме на потенциалните погълтатели един от решаващите им източници?

4.4.3 ЕС предпочита последната опция – разглеждането на сламата като „отпадък“ и производството от нея (с големи енергийни разходи) на биогорива „от ново поколение“, за които с оглед на целта във връзка с борбата с изменението на климата в транспортния сектор се прилага положителния коефициент 4. Съответната загуба на погълтатели на въглерод обаче не се взема предвид!

4.4.4 Налице е още едно обстоятелство, което не е взето предвид – при липсата на слама в почвената система проблеми възникват не само за почвената структура и за микроорганизмите. Наред с това отнетите по този начин хранителни вещества трябва да бъдат заменени под формата на минерални торове, чието производство струва пари, но и много енергия.

⁹ [ОВ С 77, 31.3.2009 г., стр.43.](#)

¹⁰ Съвместен изследователски център на Европейската комисия: „Biofuels in the European Context: Facts, Uncertainties and Recommendations“ (Биогоривата в европейски контекст - факти, рискове и препоръки), 2008 г., http://ec.europa.eu/dgs/jrc/downloads/jrc_biofuels_report.pdf (само на английски език).

- 4.4.5 Селскостопанските производители биха спечелили, ако посредством политическите рамкови условия сламата се превърне в стока, за която получават финансови средства. Те обаче не получават нищо за изграждане на хумуса и съхраняване на въглерод в почвата, както и за икономии на енергия, свързани с използването на слама при рециклирането. По този начин се задават явно неправилни пазарни стимули.
- 4.4.6 Комитетът припомня своето становище от 19 септември 2012 г. относно „Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета относно правила за отчитане и планове за действие в областта на емисиите и поглъщанията на парникови газове, дължащи се на дейности във връзка със земеползването, промените в земеползването и горското стопанство“¹¹. В него Комитетът посочва, че предвидените планове за действие, напр. за създаване на съответните погълтители на CO₂ от селскостопанския сектор *„трябва задължително да бъдат придружени от други политически мерки или да бъдат комбинирани със съществуващи такива, за да се създадат рамковите условия, даващи възможност на собствениците и стопаните на земя да приложат подходящи ефикасни мерки в областта на LULUCF по икономически целесъобразен начин, а не изцяло за своя сметка“*. Жалко е, че по-малко от два месеца след като Комитетът формулира този принцип, Комисията представи настоящето си предложение сламата да се трансформира в биогориво „от ново поколение“ и по този начин още веднъж да се задават напълно противоположни стимули.

4.5 Листа

- 4.5.1 Недиференцираното обявяване на листата за „отпадък“ или съответно за суровина за производството на биогориво „от ново поколение“ е неприемливо от екологична гледна точка. Листата играят основна роля например в екологичния цикъл на горите, както и за тяхната производителност. Обезлесяването на някои гори в Европа през средновековието например доведе до трайната им деградация. Според сегашните предложения на Комисията би било възможно горските листа да се използват приоритетно за производство на горива – политика, която може да бъде прекратена най-накрая с много усилия едва преди няколко десетилетия в контекста на оздравяването на горите. В полза на реализирането на предложенията на Комисията понастоящем може да бъдат представени единствено икономически аргументи.

¹¹ [ОВ С 351, 15.11.2012 г., стр. 85.](#)

5. Предложения на ЕИСК

- 5.1 ЕИСК призовава Комисията да преосмисли изцяло своята политика в областта на биоенергията, по-специално що се отнася до биогоривата. Във връзка с това трябва да се вземат предвид ограниченият характер на ресурса „площ“ (а по този начин и на биомасата), енергийният баланс и енергийната ефективност на съответните биоенергии (а по този начин и твърде различния потенциал за намалението на емисиите на парникови газове), както и рентабилността. На Комисията се препоръчва във връзка с това да вземе предвид както важните констатации на Съвместния изследователски център, така и основните тези в документа на германската Федерална служба по околна среда¹², който беше представен на съпътстваща проява на ЕИСК в рамките на конференцията за изменението на климата в Дърбан.
- 5.2 Трябва да се обърне значително по-голямо внимание на енергийните разходи при процеса на конверсия, които често се подценяват. Намесата в молекулярната структура на изходните продукти са нещо съществено в много области на нашия живот (например медикаментите), но не непременно в областта на енергетиката. Целта при нея трябва да бъде най-висока енергийна ефективност, тъй като се цели производството на енергия! Всички енергийни продукти, които преминават през химическа конверсия, трябва да се поставят под въпрос, когато съществува нейна алтернатива.
- 5.3 Вместо дървесината да бъде енергоемко трансформирана и след това изгаряна в двигателя на автомобилите, тя следва да се използва или като погълтител на въглерод или да се изгаря директно, за да бъдат заменени изкопаемите енергийни източници в сектора „отопление“.
- 5.4 Комисията следва да разработи стратегия, която, както при планираната европейска стратегия за протеините, свързва необходимостта от доставяне на енергия със зачитане на енергийната ефективност с естествените процеси, например в селското и горското стопанство. Това означава, че отглеждането на маслодайни култури в Европа, от които се добиват едновременно протеинови фуражи и растителни масла (и по този начин се заменя вноса на соя) следва да се насърчава в рамките на устойчивите селскостопански практики, а не да се ограничава.
- 5.5 Комисията следва ясно да насочи по стратегически начин ограничените възможности за използване на биогорива към тези сектори, в които за разлика от автомобилния сектор все още не се предвиждат реални цялостни обещаващи алтернативи на изкопаемите горива. Такива са например секторът на въздухоплаването и корабоплаването, но също така и самото селско и горско стопанство (*т.е. извън зададените насоки*).

¹² „Globale Landflächen und Biomasse nachhaltig und ressourcenschonend nutzen“ (Устойчиво и щадящо ресурсите използване на площите и биомасата в световен план), Федерална служба по околна среда, 2012 г.; <http://www.umweltbundesamt.de/uba-info-medien/4321.html>.

- 5.6 Тя трябва обаче също така да приеме на сериозно формулирания от самата нея принцип, че бионергията трябва да се прилага в случаите в които с най-малки икономически разходи може да бъде постигнат най-голям ефект от гледна точка на енергетиката и политиката във връзка с изменението на климата. Такъв очевидно е случаят в сектора „използване на топлинна енергия“, но не и по отношение на течните горива.
- 5.7 ЕИСК вече изложи многократно позицията си по отношение на използването на възобновяеми енергийни източници в селското стопанство и посочи между другото, че в него съществуват интересни алтернативи във връзка с използването на чисти растителни масла. Така например Австрия се възползва от съответните резултати от подпомаган от Комисията в рамките на 7-та РП проект за използване на чисти растителни масла с непроменен химически състав и ще ги прилага в по-голяма степен в селското стопанство. Жалко е, че Комисията не прави никъде уточнения по този въпрос и не е стартирала сама съответни инициативи.
- 5.8 ЕИСК би желал в бъдеще да даде своя още по-активен принос за обществения дебат по теми като земеползването и конкуренцията при използването на площи, както и нарастващия проблем на запечатване на почвата.

Брюксел, 17 април 2013 г.

Председател
на
Европейския икономически и социален
комитет

Henri MALOSSE

NB: следва приложение на следващата страница

ПРИЛОЖЕНИЕ
към
СТАНОВИЩЕТО
на Европейския икономически и социален комитет

Следните изменения, които получиха поне една четвърт от подадените гласове, бяха отхвърлени по време на обсъжданията:

Параграф 3.16 се изменя, както следва (изменение 8):

„ЕИСК не открива в представеното понастоящем от Комисията предложение обоснована цялостна концепция нито по отношение на биоенергията, нито във връзка с решенията за постоянно поставяния от Комисията проблем в транспортния сектор, а именно че при него:

а) зависимостта от внос на енергия е особено висока; и

б) по-специално липсва контрол върху емисиите на парникови газове.

Освен това следва да се отбележи, че поради промените в земеползването визираното от Комисията задължение за уведомяване за емисиите на парникови газове е почти невъзможно от практическа и техническа гледна точка и би могло също така да доведе до значителна тежест за администрацията и засегнатите предприятия.“

Изложение на мотивите

Ще бъдат представени на заседанието.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 63

Гласове „против“: 79

Гласове „въздържал се“: 34

Параграф 4.3.1 се изменя, както следва (изменение 11):

„Без съмнение е технически възможно да се тръгне по пътя на „втечняване на биомасата“, както предлага Комисията, например посредством използване на дървесина. Съответният метод „Fischer-Tropsch“ е познат от десетилетия. Той се състои в пълен разпад на лигниновата молекула на дървесината и синтезиране на остатъчния въглерод във въглеводородни молекули най-често чрез впръскване на водород. Технически е възможно да се извърши втечняване на биомасата (Biomass-to-Liquid – BTL), както предлага Комисията по отношение на дървесината, посредством редица различни методи. Така например от десетилетия е познат процесът на Fischer-Tropsch (който се състои от пълен разпад на лигниновата молекула на дървесината и синтезиране на остатъчния въглерод във въглеводородни молекули, най-често чрез впръскване на водород). В допълнение към него бяха разработени нови методи.“

Изложение на мотивите

Макар че процесът на Fischer-Tropsch е добре известен, е подвеждащо като пример да се дава един-единствен метод.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 53

Гласове „против“: 89

Гласове „въздържал се“: 30

Параграф 4.3.2 се изменя, както следва (изменение 12):

„За този процес не може да се използват остатъчна дървесина или кора; за него е необходима дървесина с най-добро качество (конкуренция е мебелната индустрия и фурнирна дървесина), тъй като чуждите молекули, които съществуват в остатъчната дървесина и в кората, са пречка за метода „Fischer-Tropsch“.

В съответствие с принципа на ефективно използване на ресурсите тези процеси могат да се прилагат спрямо дървесните остатъци, потоците от промишлени странични продукти и дървесината, получена в процеса на прореждане, които се събират в рамките на управлението на горите. Това допринася за по-ефективното използване на дървесината и не води до употреба на първокачествена дървесина за производство на енергия.“

Изложение на мотивите

Оригиналният текст е неточен. Процесите позволяват по-ефективно използване на дървесината.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 54

Гласове „против“: 96

Гласове „въздържал се“: 27

Параграф 4.3.3 се изменя, както следва (изменение 13):

Този процес е извънредно енергоемък! От един тон първокачествена дървесина (с 60% преобладаващо съдържание на органични вещества) могат да се произведат 135 кг дизелово гориво. Над 85% от енергията, използвана под формата на дървесина се губи в рамките на този процес, а само около 15% се превръща в биогориво „от ново поколение“. Това означава, че от една гора с 1000 дървета, над 850 се изгарят за производство на енергия, за да може да се получи гориво от по-малко от 150 дървета. При последващото изгаряне на втечненото гориво в двигателите на автомобилите в атмосферата се отделя целия CO₂, задържан чрез фотосинтеза от 1000 използвани дървета. Когато се извършва правилно, този процес се отличава с изключително ефективно използване на енергията и ресурсите. Първокачествената дървесина все още се използва за производство на бичен дървен материал и други продукти, а страничните продукти като кора, дървени стърготини и изрезки се преработват в горива за транспорта, електроенергия и отопление. От 1000 кг суха дървесина могат да бъдат получени 526 кг метанол и 205 кг дизел, произведен по метода на Fischer-Tropsch. Това означава, че около 60 % от енергийното съдържание на дървесината може да бъде трансформирано в метанол, а близо 50 % – в дизелово гориво посредством технологии, които вече са утвърдени в промишлеността. Разработват се процеси, посредством които ефективността ще може да бъде подобрена с още 5 %. Ако производството на горива стане част от сектора на горското стопанство или други сектори, които използват топлинна енергия, ще бъде възможно топлинната енергия, произведена като страничен продукт при процеса, да бъде оползотворявана, което ще повиши общата ефективност на използването на дървесина до 70-80 %.

Изложение на мотивите

Това твърдение не е вярно и създава напълно погрешна представа за настоящия процес на производството на биогорива.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 66

Гласове „против“: 99

Гласове „въздържал се“: 24

Параграф 4.3.5 се изменя, както следва (изменение 15):

Въпреки това този процес се представя в рамките на политиката на ЕС във връзка с ВЕИ като неутрален по отношение на въглеродните емисии, именно понеже се желае дървесината да се използва за генериране на енергия. ЕС обаче планира, от друга страна, да създаде погълтители на въглерод. Какво друго може да се предложи освен въглеродните емисии да бъдат превърнати в дървесина и да бъдат съхранявани в нея в дългосрочен план, т.е. да не бъдат веднага използвани за гориво, например при производството на биогорива „от ново поколение“? Дървесината се счита за неутрален по отношение на въглерода енергиен източник предвид времето, необходимо за растежа на дърветата. Беше доказано, че използването на биомаса оказва положително въздействие върху климата, тъй като подобрява капацитета за растеж на горите и повишава поглъщането на въглерод, както и защото замества употребата на изкопаеми горива и други невъзобновяеми материали.

Изложение на мотивите

Устойчивото горско стопанство и по-голямата употреба на дървесина очевидно повишават капацитета на дървесината за свързване на въглерода и играят ролята на заместител на невъзобновяемите материали. Подвеждащо е да се твърди, че горите биха била по-ефективни погълтители на въглерод, ако бъдат изключени от употреба.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 60

Гласове „против“: 96

Гласове „въздържал се“: 25

Параграф 1.5 се изменя, както следва (изменение 1):

„Избраният от Комисията подход за НПЗ се поставя под въпрос, също и доколкото той се отнася за течните, но не и за газообразните и съответно твърдите енергийни източници. ЕИСК не е съгласен с това.“

Изложение на мотивите

Тъй като подходът за НПЗ ни се струва като цяло проблематичен, не бива едновременно с това да се изисква разширяване на обхвата му за други енергийни носители. Понастоящем се разработват отделни критерии за устойчивост за газообразни и твърди енергийни източници. Преди подходът за НПЗ да се препоръчва по-нататък, следва да се уточнят споменатите в настоящото становище въпроси, които са обект на критика.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 56

Гласове „против“: 93

Гласове „въздържал се“: 36

Параграф 1.7 се изменя, както следва (изменение 9):

„Що се отнася до биогоривата, определени като биогорива „от ново поколение“, които Комисията желае да насърчи, ЕИСК счита, че съществува опасност ценни потенциални поглъщатели на въглерод (като дървесина, слама, листа) да бъдат използвани за основа за горива, което би довело до увеличение на концентрацията на CO₂ в атмосферата (вж. параграф 4).“

Изложение на мотивите

Идеята е не широколистните или иглолистните гори в Европа да се използват за производство на биогорива „от ново поколение“, а дървесината, получена при прореждане, и дървесните изрезки. При сегашните технологии биогоривата са по-ефективни отколкото се твърди в първоначалния текст; вж. изменението на параграф 4.3.3.

Резултат от гласуването:

Гласове „за“: 47

Гласове „против“: 121

Гласове „въздържал се“: 18
